

професійну та практичну підготовленість у закладі вищої освіти. Встановлено, що з віком у студентів 1 – 4 курсів ФКС спостерігається істотне підвищення впливу успішності навчання на розуміння здобувачами освіти значущості дисциплін у формуванні професійних компетенцій в ЗВО.

***Ключові слова:** навчальні дисципліни, тренери, зміст освіти, здобувачі освіти, студенти.*

УДК 378.147.091.33-027.22-047.22:33-051

**INDUSTRIAL PRACTICAL TRAINING AS A FACTOR OF PROFESSIONAL
COMPETENCE FORMATION FUTURE ECONOMISTS**

**ВИРОБНИЧА ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ
ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ**

Любов Гончар

доктор педагогічних наук, професор,
E-mail: lubov.v.gonchar@gmail.com
ORCID 0000-0003-4014-2372
ДВНЗ «Донбаський державний
педагогічний університет», Україна

Liubov Honchar

D.Sc. in Pedagogy, Professor,
E-mail: lubov.v.gonchar@gmail.com
ORCID 0000-0003-4014-2372
SHEI «Donbas State Pedagogical
University», Ukraine

Світлана Головка

кандидат педагогічних наук, доцент,
E-mail: pochtas7777777@gmail.com
ORCID 0000-0002-4552-0224
ДВНЗ «Донбаський державний
педагогічний університет», Україна

Svitlana Holovko

Ph.D in Pedagogy, Associate Professor,
E-mail: pochtas7777777@gmail.com
ORCID 0000-0002-4552-0224
SHEI «Donbas State Pedagogical
University», Ukraine

ABSTRACT

The article examines the influence of industrial practical training on the formation of professional competence of future economists. The definitions of «competence», «professional competence» and «industrial practical training» were analyzed. The importance of industrial practical training as a factor in the formation of professional competence is substantiated, in particular its influence on the socialization of students, integration into the professional environment and the ability to adapt to changing market conditions. The article emphasizes that high-quality organization of practice, taking into account the specifics of professional activity and the needs of enterprises are important conditions for increasing the effectiveness of training specialists. The organization of industrial practical training of future economists was analyzed on the example of the Donbas State Pedagogical University. It is noted that the organization of industrial practical training should meet the modern requirements of the labor market. An important aspect is the cooperation of educational institutions with enterprises (organizations, institutions) on the basis of which the applicants pass. It is emphasized that the choice of a base for industrial practical training should take into account the ability of the enterprise to create

appropriate conditions for the organization of the workplace and the integration of the student into production processes, as well as to provide qualified mentoring from experienced specialists who correspond to his scientific interests and professional potential. On the basis of the study, a conclusion was made about the need to improve the organization of production practice in order to improve the training of future economists. Recommendations are provided for optimizing practical training in modern conditions.

Key words: *competence, professional competence, industrial practical training, future economists.*

Актуальність теми. Сучасний розвиток економіки вимагає підготовки фахівців, здатних працювати у складному й динамічному середовищі. Особливо важливою є підготовка економістів, які володіють не лише теоретичними знаннями, але й практичними навичками, необхідними для успішної професійної діяльності.

Згідно із Законом України «Про вищу освіту», практична підготовка студентів є однією з основних складових організації освітнього процесу у вищій школі поряд із навчальними заняттями, самостійною роботою та контрольними заходами. Практична підготовка включає проходження практики на підприємствах, в установах і організаціях відповідно до договорів, укладених з вищими навчальними закладами, або у їхніх структурних підрозділах, що забезпечують реалізацію практичної підготовки (Про вищу освіту, 2024).

Виробнича практична підготовка студентів економічних спеціальностей виступає одним із ключових інструментів для формування професійної компетентності. Вона дозволяє застосовувати здобуті знання у реальних умовах роботи, розвивати важливі вміння, такі як аналітичне мислення, вирішення професійних проблем, комунікація та командна робота. Це сприяє глибшому розумінню професії та підвищенню рівня підготовки майбутніх фахівців. Водночас, вона дозволяє майбутнім економістам адаптуватися до реальних професійної діяльності, що є важливим чинником їхнього професійного розвитку.

Отже, актуальність питання виробничої практичної підготовки в контексті формування професійної компетентності майбутніх економістів очевидна і потребує детального аналізу існуючих методик її організації. Аналіз таких методик та оцінка їхнього впливу на професійний розвиток студентів є необхідними для підвищення ефективності підготовки фахівців у даній сфері.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі аспекти досліджуваної проблеми були розглянуті у роботах вітчизняних науковців, зокрема: концептуальні засади неперервної професійної освіти (С. Гончаренко, А. Гуржій, В. Кремень, Н. Нічкало, С. Сисоєва та ін.); особливості підготовки майбутніх економістів в сучасних умовах (Л. Біланич, Г. Попова, О. Медведева, О. Мартиненко, Я. Козуб та ін.); формування професійної компетентності майбутніх економістів (Н. Болюбаш, Н. Ковальська, К. Копняк, О. Поезднік, О. Яковенко, Н. Янченко та ін.); напрями удосконалення професійної підготовки майбутніх економістів (Н. Замкова, Н. Лямзіна, Н. Перевознюк, Г. Тимошук, Ю. Ткач та ін.); шляхи використання зарубіжного досвіду професійної підготовки (О. Алієв, Г. Дзюба, А. Загородня, Т. Кравченко, Е. Маркова, К. Цицюра та ін.); роль і значення проходження виробничої практичної

підготовки майбутніми економістами (В. Дем'янюк, Ю. Кліпа, К. Михасюк, І. Прокопенко, В. Соляр, Н. Тесленко та ін).

Незважаючи на значні досягнення у вивченні даної теми, недостатньо дослідженою є проблема впливу виробничої практичної підготовки на формування професійної компетентності майбутніх економістів. Крім того, залишається невирішеним питання щодо вдосконалення організації виробничої практичної підготовки в сучасних умовах.

Формулювання цілей (мета) статті, постановка завдання. Метою статті є дослідження впливу виробничої практичної підготовки на формування професійної компетентності майбутніх економістів та аналіз існуючих методик її організації.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Перш ніж аналізувати вплив виробничої практичної підготовки на формування професійної компетентності майбутніх економістів, варто визначитися з інтерпретацією термінів «компетентність», «професійна компетентність» та «виробнича практична підготовка».

Термін «компетентність» походить від латинського *competence* і визначається як поінформованість, обізнаність та авторитетність (Морозов, Шкарапута, 2000). Дана дефініція описує аспекти поведінки людини, пов'язані з виконанням професійних обов'язків, і характеризує особистість, яка досягла або має потенціал досягти високих результатів у своїй діяльності.

Відповідно до Закону України «Про вищу освіту», компетентність являє собою динамічне поєднання знань, вмінь, практичних навичок, способів мислення, а також професійних, світоглядних, громадянських якостей і морально-етичних цінностей, які забезпечують здатність людини успішно здійснювати професійну діяльність, продовжувати навчання і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти (Про вищу освіту, 2024).

Проведені дослідження свідчать про те, що багато науковців відзначають, що компетентність стає новим показником оцінки рівня освіти людини. Основна увага приділяється результатам навчання, серед яких ключову роль відіграють вміння діяти в умовах невизначеності, працювати в команді та безперервно навчатися. Сучасна освіта більше не зосереджується лише на передачі теоретичних знань, а спрямована на набуття та розвиток широкого спектра компетенцій, які дозволяють успішно функціонувати в мінливому та складному середовищі. У пріоритеті – здатність до саморозвитку, прийняття рішень у непередбачуваних ситуаціях та ефективна взаємодія для досягнення спільних цілей.

Щодо терміну «професійна компетентність» то він був введений в науковий обіг завдяки роботам Ю. Бабанського, С. Баранової та В. Сластьоніна. Професійна компетентність розглядалася науковцями як один із ключових компонентів професіоналізму, що поєднує не лише знання та навички, але й особистісні якості, необхідні для ефективного виконання професійних обов'язків. Дослідники акцентували увагу на тому, що компетентність в професійній сфері охоплює здатність до прийняття правильних рішень у складних робочих ситуаціях, використання набутих знань на практиці та постійне вдосконалення професійних умінь.

Наше дослідження показує, що поняття професійної компетентності і далі залишається предметом активного вивчення серед численних науковців.

Вивченню даного питання присвячені роботи Ю. Кліпи, Н. Ковальської, К. Копняк, О. Поездника, Н. Тесленко та ін.

Так, на думку Н. Ковальської професійна компетентність - це здатність сучасного економіста реалізовувати всі компоненти професійної діяльності завдяки знанням, навичкам і психічним властивостям (Ковальська, 2017.).

О. Поездник визначає професійну компетентність як вмотивовану здатність до успішного виконання професійних обов'язків, що забезпечується поєднанням професійно значущих знань, вмінь, когнітивних особливостей, регулятивних, організаційних, комунікативних та управлінських здатностей (Поездник, 2021).

Цікавою є позиція К. Копняк, який розглядає професійну компетентність як комплекс складових, включаючи знання, навички, якісні характеристики фахівця та готовність до професійного зростання (Копняк, 2016).

Визначення терміну «професійна компетентність» знаходимо у Законі України «Про державну службу», у якому він описується як здатність особи використовувати спеціальні знання, уміння та навички для виконання завдань та обов'язків у межах визначених посадових повноважень, а також для навчання та розвитку (Про державну службу, 2024).

Отже, «професійна компетентність» є багатограним поняттям, яке включає не лише знання і навички, але й особистісні якості та готовність до постійного розвитку. Це поняття постійно адаптується до вимог сучасного професійного середовища і є ключовим для успішного виконання професійних обов'язків.

У цьому контексті виробнича практична підготовка виступає як важливий елемент професійної підготовки економістів. Вона забезпечує студентам можливість не лише перевірити і застосувати теоретичні знання в реальних умовах економічної діяльності, але й розвивати та вдосконалювати свою професійну компетентність.

Як зазначає Н. Тесленко, «виробнича практична підготовка» є специфічним видом навчання для здобувачів освіти, в рамках якого їм надається можливість самостійно вирішувати різноманітні виробничі завдання в умовах підприємства, відповідно до вимог навчальної програми. Це дозволяє студентам не тільки поглибити свої знання, але й набратися практичного досвіду, що є критично важливим для формування їхньої професійної компетентності (Тесленко, 2023).

У цьому контексті, Ю. Кліпа підкреслює, що під час виробничої практичної підготовки студент має можливість перевірити рівень свого професіоналізму, досліджуючи реальні ситуації та оцінюючи знання, здобуті під час теоретичного опанування дисциплін. Він може самостійно приймати рішення та обґрунтовувати їх доцільність перед керівником практики, а також навчається принципам субординації, ефективній роботі в команді та набувати навичок професійного спілкування (Кліпа, 2017).

І. Прокопенко, В. Соляр акцентують увагу, що у процесі виробничої практичної підготовки відбувається не лише перевірка теоретичної та практичної підготовки студентів до самостійної роботи, але й створюються можливості для збагачення творчого потенціалу особистості майбутнього фахівця. Адже якісного навчання і виховання студентів можна досягти лише у тому випадку, якщо весь

спектр професійних обов'язків виконується творчо, систематично здійснюється пошук ефективних форм і методів вирішення завдань відповідно до поставлених професійних цілей (Прокопенко, Соляр, 2021).

В. Різник звертає увагу на важливості розвитку критичного мислення майбутніх економістів. У зв'язку з цим важливого значення набуває зв'язок теорії з практикою, яка допомагає розвинути студентам ці навички (Різник, 2024).

Погоджуючись з науковцями, вважаємо, що водночас виробнича практична підготовка сприяє формуванню таких навичок майбутніх економістів, як планування, організація робочих процесів, ефективна комунікація в команді. Також виробнича практична підготовка сприяє розвитку аналітичних здібностей студентів, зокрема здатності аналізувати економічні показники, приймати рішення на основі даних і прогнозувати фінансові результати. Виробнича практична підготовка є важливим чинником професійної підготовки майбутніх економістів, що впливає на їх соціалізацію, інтеграцію в професійне середовище та розвиток лідерських навичок. Крім того, дозволяє глибше розуміти економічні процеси на макро- та мікрорівнях, а також розвивати здатність до адаптації в умовах змінних ринкових умов.

Проходження виробничої практичної підготовки студентами у ЗВО регламентується відповідними нормативними документами. Так, наприклад, у ДВНЗ «Донбаський держаний педагогічний університет» (далі – ДДПУ) організація проходження виробничої практичної підготовки за спеціальностями 071 «Облік і оподаткування» та 073 «Менеджмент» здійснюється на основі: Закону України «Про вищу освіту»; Наказу Міністерства освіти України «Про затвердження Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України»; Положення про організацію освітнього процесу у державному вищому навчальному закладі «Донбаський педагогічний університет»; Положення про практичну підготовку здобувачів першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів у «ДДПУ»; Освітньої (освітньо-професійної) програми «Облік і оподаткування» підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 071 Облік і оподаткування; Освітньої (освітньо-професійної) програми «Менеджмент» підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 073 Менеджмент; Навчального плану спеціальності 071 Облік і оподаткування для освітньо-професійної програми «Облік і оподаткування» здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 07 Управління та адміністрування; Навчального плану спеціальності 073 Менеджмент для освітньо-професійної програми «Менеджмент» здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 07 Управління та адміністрування; Наскрісної програми з практичної підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 071 Облік і оподаткування за освітньо-професійною програмою «Облік і оподаткування»; Наскрісної програми з практичної підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 073 Менеджмент за освітньо-професійною програмою «Менеджмент».

Виробнича практична підготовка для студентів зазначених спеціальностей є завершальним етапом наскрісної практичної підготовки. Її обсяг регламентується освітніми програмами підготовки здобувачів, а зміст відповідає

вимогам до підготовки фахівців економічного профілю для забезпечення підприємств кваліфікованими фахівцями.

Так, студенти, які здобувають вищу освіту за першим (бакалаврським) рівнем за спеціальністю 071 Облік і оподаткування у ДДПУ, проходять виробничу практичну підготовку в 8-му семестрі, яка становить 12 кредитів ЄКТС (360 годин). У свою чергу, студенти за спеціальністю 073 Менеджмент проходять таку підготовку в 7-му та 8-му семестрах, а її загальний обсяг складає 16,5 кредитів ЄКТС (495 годин).

Аналіз програм виробничої практичної підготовки здобувачів зазначених спеціальностей у ДДПУ свідчить, що її метою є закріплення та поглиблення теоретичних знань, набутих під час навчання, а також формування практичних навичок, необхідних для ефективної професійної діяльності. Відповідно до мети виробничої практичної підготовки, для кожної програми встановлено її завдання, а компетентності та програмні результати навчання, які здобувачі мають опанувати під час проходження практики, окреслені освітньо-професійними програмами відповідних спеціальностей.

Також програми виробничої практичної підготовки окреслюють зміст індивідуальної роботи здобувачів, що допомагає студентам чіткіше усвідомлювати, які конкретно види робіт їм потрібно виконати під час проходження практики.

Важливим аспектом успішної організації виробничої практичної підготовки є чітке розмежування обов'язків серед усіх учасників процесу, що передбачає належну координацію між керівниками практичної підготовки на рівні університету, керівником практичної підготовки від кафедри, керівником практики від підприємства та самими здобувачами освіти.

Керівник практичної підготовки ДДПУ відповідає за загальне управління та координацію процесу практики, забезпечуючи виконання основних завдань і цілей. Керівник практичної підготовки від кафедри управління та адміністрування контролює проходження практики, надаючи методичну допомогу та підтримку. Керівник практики від підприємства безпосередньо супроводжує студентів на робочому місці, контролює їхню діяльність і забезпечує інтеграцію практичних завдань у реальні умови підприємства. Здобувачі освіти, у свою чергу, виконують поставлені завдання, адаптуються до професійного середовища та здобувають необхідний практичний досвід.

Чітке визначення обов'язків кожного учасника, що міститься в аналізованих документах, сприяє ефективній організації виробничої практики, досягненню навчальних цілей та формуванню необхідної професійної компетентності студентів.

Формою підсумкового контролю результатів виробничої практичної підготовки здобувачів економічних спеціальностей у ДДПУ є захист звітної документації, що включає всебічну перевірку та оцінювання результатів їхньої роботи під час проходження виробничої практики. Цей етап передбачає подання студентами звітів, у яких вони детально описують виконані завдання, отримані навички та досягнуті результати. Захист звітної документації здійснюється перед комісією. Під час захисту студенти презентують свої звіти, відповідають на питання, що стосуються їхньої практичної діяльності. Це дозволяє не лише оцінити рівень знань і навичок, здобутих під час практики, але й визначити

ступінь готовності майбутніх економістів до професійної діяльності та їхню здатність інтегрувати отримані знання у практичну діяльність.

Варто зазначити, що організація виробничої практичної підготовки повинна відповідати сучасним вимогам ринку праці. Важливим аспектом є співпраця навчальних закладів з підприємствами (організаціями, установами) на базі, яких її проходять здобувачі.

Вибір бази для проходження виробничої практичної підготовки слід здійснювати з урахуванням наступних критеріїв:

- здатність підприємства створити належні умови для організації робочого місця практиканта та інтеграції його в процеси виробництва, організації та управління;

- можливість забезпечення кваліфікованого наставництва з боку спеціалістів, які мають значний досвід, відповідають науковим інтересам та дослідницьким пріоритетам, а також здатні максимально відповідати професійним можливостям та потенціалу практиканта.

Дослідження показують, що одним із пріоритетів кафедри управління та адміністрування ДДПУ є активна співпраця з потенційними роботодавцями, що сприяє не лише покращенню якості практичної підготовки студентів, але й забезпечує більш ефективну інтеграцію випускників у ринок праці. Зокрема, така співпраця дозволяє налаштувати навчальний процес відповідно до актуальних вимог ринку праці, а також забезпечити студентів можливістю набуття практичного досвіду в реальних умовах роботи. Це, в свою чергу, підвищує конкурентоспроможність випускників і сприяє їх швидкій адаптації до професійної діяльності після завершення навчання.

Водночас, існують певні проблеми, які можуть вплинути на ефективність такої співпраці. По-перше, війна з РФ, створила значні труднощі для реалізації практичної підготовки. По-друге, нестабільна економічна ситуація та непередбачуваність ринку праці можуть ускладнювати підтримку постійних партнерських відносин між освітніми закладами та підприємствами. Це може призвести до нестачі місць для практики або недостатньої якості практичної підготовки через відсутність кваліфікованих керівників практики. По-третє, через геополітичну ситуацію й евакуацію бізнесів, які постраждали від конфлікту, може знижуватися кількість доступних ресурсів і можливостей для студентів. Також нерегулярні чи обмежені зв'язки між академічними установами та бізнесом можуть призвести до недостатньої актуалізації навчальних програм відповідно до реальних умов ринку.

Тому ці проблеми потребують уваги та швидкого реагування для забезпечення належної виробничої практичної підготовки студентів і їх ефективної інтеграції на ринку праці в умовах сучасних викликів.

Одним із можливих рішень для подолання зазначених труднощів, на наш погляд, є впровадження проекту «Онлайн-практика». Цей підхід дозволяє інтегрувати цифрові інструменти та платформи у процес виробничої практичної підготовки, що може значно розширити доступ до практичного навчання навіть в умовах обмежених можливостей для традиційної практики.

«Онлайн-практика» може забезпечити студентам можливість працювати над реальними проектами, взаємодіяти з фахівцями через віртуальні платформи, і отримувати зворотний зв'язок у режимі реального часу. Це дозволить подолати

географічні та економічні бар'єри, що виникають через війну та економічні труднощі.

Зокрема, впровадження онлайн-практики сприятиме гнучкій організації освітнього процесу, зменшить залежність від фізичних розташувань підприємств і витрати на організацію практичних занять. Крім того, цей формат може забезпечити майбутнім економістам доступ до експертів і ресурсів з різних регіонів і країн, що може позитивно вплинути на якість практичної підготовки та розширити їхні професійні горизонти.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Виробнича практика є важливим чинником формування професійних компетентностей майбутніх економістів. Вона дозволяє поєднувати теоретичні знання з практичними завданнями та розвивати ключові професійні навички.

Важливо, щоб організація виробничої практики відповідала сучасним вимогам ринку праці та забезпечувала належну інтеграцію студентів в професійний контекст.

Забезпечення ефективної практичної підготовки потребує постійного удосконалення системи організації практики, зокрема через налагодження тісної співпраці між навчальними закладами і підприємствами, а також впровадження інноваційних форм і методів, таких як онлайн-практика. Це дозволить подолати існуючі бар'єри і створити умови для якісної підготовки фахівців, готових до роботи в умовах постійних змін та викликів сучасного економічного середовища.

Подальші дослідження можуть бути спрямовані на вдосконалення методик організації практики та впровадження дуальної освіти.

ДЖЕРЕЛА І ЛІТЕРАТУРА

Закон України «Про вищу освіту» від 01.01.2014 р. (зі змінами від 02.11.2021 р. № 1838-IX). Відомості Верховної Ради (ВВР), 2022, № 3, ст. 10. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

Закон України «Про державну службу» від 10.12.2015 (зі змінами від 11.04.2024 № 3633-IX) Відомості Верховної Ради (ВВР), ВВР, 2024, № 19, ст.78. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text>

Ковальська, Н. А. (2017) Формування професійної компетентності майбутніх фахівців економічного профілю. / *Innovative Educational Technologies: European Experience and Its Application in Training in Economics and Management*. Training. Poland: WSBiP. 55–58.

Копняк, К. В. (2016). Сутність та структура професійної компетентності майбутніх економістів. / *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. (45). 245–249.

Поєзднік, О. (2021). Теоретична модель професійної компетентності економіста. *Вісник ХНПУ імені Г. С. Сковороди «Психологія»*. (64). 82–96.

Прокопенко, І. Ф., Соляр, В. В. (2021) Виробнича практика в організаціях та установах виробничої і невиробничої сфери: Методичні рекомендації для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня магістр галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка». Харків: ХНПУ. 65 с.

Різник, В. (2024) Методологічні засади розвитку критичного мислення майбутніх економістів в процесі їх професійної підготовки. / *Освіта*.

Інноватика. Практика. 12(3). 64–69.

Морозов, С. М., Шкарапута, Л. М. (2000). Словник іншомовних слів. Київ: Наукова думка. 680 с.

Тесленко, Н. (2023). Важливість виробничої практики для розвитку професійних навичок майбутніх фахівців. / *Актуальні проблеми освітньо-виховного процесу та шляхи їх вирішення в умовах сучасних викликів: Збірник наукових праць за матеріалами Всеукраїнської конференції з проблем вищої освіти і науки* (14 листопада 2023 р.). Харків, ХНАДУ. 220–222.

Кліпа, Ю. (2017). Практика як складова підготовки майбутніх економістів до професійної діяльності. / *Педагогічний часопис Волині.* 4(7). 72–77.

REFERENCES

Zakon Ukrainy «Pro vyshchu osvitu» vid 01.01.2014 r. (zi zminamy vid 02.11.2021 r. № 1838-IX). [Law of Ukraine «On Higher Education» dated 01.01.2014 (as amended from 02.11.2021 No. 1838-IX)]. (2022). Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR), 3, st. 10. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> [in Ukrainian].

Zakon Ukrainy «Pro derzhavnu sluzhbu» vid 10.12.2015 (zi zminamy vid 11.04.2024 № 3633-IX). [Law of Ukraine «On Civil Service» dated 10.12.2015 (as amended from 11.04.2024 No. 3633-IX)]. (2024). Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR), VVR, 19, st.78. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text> [in Ukrainian].

Kovalska, N. A. (2017) Formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv ekonomichnoho profilu [Formation of professional competence of future specialists in the economic profile]. *Innovative Educational Technologies: European Experience and Its Application in Training in Economics and Management.* Training. Poland: WSBiP. 55–58. [in Ukrainian].

Kopniak, K. V. (2016). Sutnist ta struktura profesiinoi kompetentnosti maibutnikh ekonomistiv [The essence and structure of professional competence of future economists]. *Suchasni informatsiini tekhnologii ta innovatsiini metodyky navchannia v pidhotovtsi fakhivtsiv: metodolohiia, teoriia, dosvid, problemy.* (45). 245–249. [in Ukrainian].

Poiezdnyk, O. (2021). Teoretychna model profesiinoi kompetentnosti ekonomista [Theoretical model of professional competence of an economist]. *Visnyk KhNPU imeni H. S. Skovorody «Psykhologhiia».* (64). 82–96. [in Ukrainian].

Prokopenko, I. F., Soliar, V. V. (2021) Vyrobnycha praktyka v orhanizatsiiah ta ustanovakh vyrobnycnoi i nevyrobnycnoi sfery [Production practice in organizations and institutions of the production and non-production sphere]: *Metodychni rekomendatsii dlia zdobuvachiv vyshchoi osvity osvitnoho stupenia mahistr haluzi znan 05 «Sotsialni ta povedinkovi nauky» spetsialnosti 051 «Ekonomika».* Kharkiv: KhNPU. [in Ukrainian].

Riznyk, V. (2024) Metodolohichni zasady rozvytku krytychnoho myslennia maibutnikh ekonomistiv v protsesi yikh profesiinoi pidhotovky [Methodological principles of development of critical thinking of future economists in the process of their professional training]. *Osvita. Innovatyka. Praktyka.* 12(3). 64–69. [in Ukrainian].

Morozov, S. M., Shkaraputa, L. M. (2000). *Slovnyk inshomovnykh* [Dictionary

of foreign words]. Kyiv: Naukova dumka. [in Ukrainian].

Teslenko, N. (2023). Vazhlyvist vyrobnychoi praktyky dlia rozvytku profesiinykh navychok maibutnikh fakhivtsiv [The importance of production practice for the development of professional skills of future specialists]. Aktualni problemy osvitho-vykhovnoho protsesu ta shliakhy yikh vyrishennia v umovakh suchasnykh vyklykiv: Zbirnyk naukovykh prats za materialamy Vseukrainskoi konferentsii z problem vyshchoi osvity i nauky (14 lystopada 2023 r.). Kharkiv, KhNADU. 220–222. [in Ukrainian].

Klipa, Yu. (2017). Praktyka yak skladova pidhotovky maibutnikh ekonomistiv do profesiinoi diialnosti [Practice as a component of training future economists for professional activity]. Pedahohichnyi chasopys Volyni. 4(7). 72–77. [in Ukrainian].

АНОТАЦІЯ

У статті досліджено вплив виробничої практичної підготовки на формування професійної компетентності майбутніх економістів. Проаналізовано дефініції «компетентність», «професійна компетентність» та «виробнича практична підготовка». Обґрунтовано важливість виробничої практичної підготовки як чинника формування професійної компетентності, зокрема її вплив на соціалізацію студентів, інтеграцію в професійне середовище та здатність адаптуватися до змінних ринкових умов. У статті підкреслено, що якісна організація практики, врахування специфіки професійної діяльності та потреб підприємств є важливими умовами для підвищення ефективності підготовки фахівців. На прикладі ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» проаналізовано організацію виробничої практичної підготовки майбутніх економістів. Зазначено, що організація виробничої практичної підготовки повинна відповідати сучасним вимогам ринку праці. Важливим аспектом є співпраця навчальних закладів з підприємствами (організаціями, установами) на базі, яких її проходять здобувачі. Підкреслено, що вибір бази для проходження виробничої практичної підготовки має враховувати здатність підприємства створити належні умови для організації робочого місця та інтеграції студента в процеси виробництва, а також забезпечити кваліфіковане наставництво з боку досвідчених фахівців, які відповідають його науковим інтересам і професійному потенціалу. Зроблено висновок про необхідність удосконалення організації виробничої практики для покращення підготовки майбутніх економістів. Надано рекомендації щодо оптимізації виробничої практичної підготовки в сучасних умовах.

Ключові слова: компетентність, професійна компетентність, виробнича практична підготовка, майбутні економісти.